

සහජාත මහා ගණය

1. සහජාත

1. කුසලා කුසලස්ස -

කුසලා ධම්මා යන කර්තා පාඨයෙන් ඔවුනාවූන්ට ප්‍රත්‍ය වන්නා වූ කුසල් සින් එක්විස්ස ය, වෙළතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙත්.

කුසලස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදාන පාඨයෙන් කුසල් සින් එක් විස්ස ය වෙළතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යයෝගීන්න ධර්මයේ ලැබෙත්.

සහජාතප්‍රවිච්‍යන යන කරණ පාඨයෙන් එක්වර ලැබෙන සහජාත අක්ක්‍යමක්ක්‍ය නිස්සය සම්ප්‍රයූන්ත අත්‍යී අවශ්‍යතා යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති සය අතුරෙන් සහජාත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, අක්ක්‍යමක්ක්‍ය, සම්ප්‍රයූන්ත, යනුවෙන් මුළු ගණන සයකි)

2. කුසලා අඩ්‍යාකතස්ස

කුසලා ධම්මා යන කර්තා පාඨයෙන් වින්තපරුපයන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නා වූ පක්ෂවලවෝකාර හවයෙහි උපදනා අවස්ථාවේ දී කුසල සින් එක්විස්ස ය වෙළතසික අවතිස ය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙත්.

අඩ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදාන පාඨයෙන් කුසල සින් විසින් උපදවන වින්තප රුප යන ප්‍රත්‍යයෝගීන්න ධර්මයේ ලැබෙත්.

සහජාතප්‍රවිච්‍යන යන කරණ පාඨයෙන් එක්වර ලැබෙන සහජාත නිස්සය විජ්‍යයූන්ත අත්‍යී අවශ්‍යතා යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති පස අතුරෙන් සහජාත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, විජ්‍යයූන්ත යනුවෙන් මුළු ගණන පසකි.)

3. කුසලා කුසලාඩ්‍යාකතස්ස

කුසලා ධම්මො යන කර්තා පාඨයෙන් ඔවුනාවුන් නාමස්කන්දයන්ට ද, විත්තජ රුපයන්ට ද ප්‍රත්‍යා වන පක්ෂවලෝකාර හවයෙහි උපදනා අවස්ථාවේ දී කුසල සිත් එක්විස්ස ය වෙතිසක අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙත්.

කුසලාඩ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූදන පාඨයෙන් කුසල් සිත් එක්විස්ස ය වෙතිසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්දයේ ද කුසල සිත් විසින් උපදවන විත්තජ රුපයේ ද යන ප්‍රත්‍යයෝත්පන්න ධර්මයේ ලැබෙත්.

සහභාතප්‍රච්චාරයෙන යන කරණ පාඨයෙන් එක්වර ලැබෙන සහභාත තිස්සය අත්තී අවිගත යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති සතරෙන් සහභාත සඩ්බ්‍රාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහභාත මහා සතර)

4. අකුසලා අකුසලස්ස

අකුසලා ධම්මො යන කර්තා පාඨයෙන් ඔවුනාවුන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නා වූ අකුසල සිත් දෙලොස ය වෙතිසික සත්විස්ස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙත්.

අකුසලස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූදන පාඨයෙන් අකුසල සිත් දෙලොස ය වෙතිසික සත්විස්ස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යයෝත්පන්න ධර්මයේ ලැබෙත්.

*අකුසල පද තුනෙහි කරණය කුසල පද තුන හා සමාන ය.

5. අකුසලා අඩ්‍යාකතස්ස

අකුසලා ධම්මො යන කර්තා පාඨයෙන් විත්තජ රුපයන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නා වූ පක්ෂවලෝකාර හවයෙහි උපදනා අවස්ථාවේ දී අකුසල සිත් දෙලොස ය වෙතිසික සත්විස්ස ය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙත්.

අඛ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූද්‍න පායයෙන් අකුසල සිත් විසින් උපදෙන විත්තරුප යන ප්‍රත්‍යෝගිත්ත්වන්න ධරුමයේ ලැබෙන්.

6. අකුසල අකුසලාබ්‍යාකතස්ස

අකුසල ධම්මො යන කර්තා පායයෙන් ඔවුනාවුන් නාමස්කන්දයන්ට ද, විත්තරුපයන්ට ද ප්‍රත්‍යාචාර වන්නා වූ පසුවවෝකාර හවයෙහි උපදානා අවස්ථාවේ දී අකුසල සිත් දෙලොස ය වෙතසික සත්විස්ස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යාචාර ධරුමයේ ලැබෙන්.

අකුසලාබ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූද්‍න පායයෙන් අකුසල සිත් දෙලොස ය වෙතසික සත්විස්ස ය යන අවයව නාමස්කන්දයේ ද අකුසල සිත් විසින් උපදෙන විත්තරුපයේ ද යන ප්‍රත්‍යෝගිත්ත්වන්න ධරුමයේ ලැබෙන්.

7. අඛ්‍යාකතො අඛ්‍යාකතස්ස

ප්‍රවෙශනී - අඛ්‍යාකතො ධම්මො යන කර්තා පායයෙන් ඔවුනාවුන්ට ද; ඔවුනාවුන් නාමස්කන්දයන්ට ද, විත්තරුපයන්ට ද ප්‍රත්‍යාචාර වන්නා වූ විපාක සිත් සතිස ය ක්‍රියා සිත් විස්ස ය වෙතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යාචාර ධරුමයේ ලැබෙන්.

අඛ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූද්‍න පායයෙන් විපාක සිත් සතිස ය ක්‍රියා සිත් විස්ස ය වෙතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්දයේ ද විපාක ක්‍රියා සිත් විසින් උපදෙන විත්තරුපයේ ද යන ප්‍රත්‍යෝගිත්ත්වන්න ධරුමයේ ලැබෙන්.

සහභාතප්‍රවිච්‍යාතයෙන යන කරණ පායයෙන් එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සහභාත අක්‍රුක්‍රුමක්‍රුක්‍රු නිස්සය විපාක සම්පූද්‍නත්ත විප්පයුත්ත අත්තේ අවශ්‍යත යන ප්‍රත්‍යාචාර ගක්ති අට අතුරෙන් සහභාත සඩ්බ්‍රාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහභාත මහා සතර, මධ්‍යම සතර යනුවෙන් මුළු ගණන අවකි.)

ප්‍රතිසන්ධි - අඛ්‍යාකතො ධම්මො යන කර්තා පායයෙන් ඔවුනාවුන්ට ද; ඔවුනාවුන් නාමස්කන්දයන්ට ද,

කර්මජ රුපයන්ට ද ප්‍රත්‍යාය වන්නා වූ ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස ය වෙළතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද, අවයව හා සමුහ වූ නාමස්කන්දයෝ ද, හදය වස්තුව ද යන ප්‍රත්‍යාය ධර්මයෝ ලැබෙත්.

අඛ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදන පාඨයෙන් ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස ය වෙළතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද, අවයව හා සමුහ වූ නාමස්කන්දයෝ ද, ප්‍රතිසන්ධි කර්මජ රුපයෝ ද යන ප්‍රත්‍යායෝත්පන්න ධර්මයෝ ලැබෙත්.

සහභාතප්‍රවිච්‍යන යන කරණ පාඨයෙන් සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙන සහභාත අක්ක්‍යමක්ක් නිස්සය විපාක සම්පූත්ත විප්පූත්ත අත්ථී අවිගත යන ප්‍රත්‍යායක්ති අට අතුරෙන් සහභාත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහභාත මහා සතර, මධ්‍යම සතර මුළු ගණන අටකි.)

ඉද්ධරුප වාරයෙහි - අඛ්‍යාකතො ධම්මො යන කර්තා පාඨයෙන් ඔවුනෙනුවන්ට ද; උපාදරුපයන්ට ද ප්‍රත්‍යාය වන විත්තර ප්‍රතිසන්ධිකර්මජ බාහිර ආහාරජ උතුජ අසක්ක්‍යසත්වකර්මජ ප්‍රවෘත්තිකර්මජ වශයෙන් සතර මහාභාත ප්‍රත්‍යාය ධර්මයෝ ලැබෙත්.

අඛ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදන පාඨයෙන් මහාභාත සහිත විත්තර ප්‍රතිසන්ධිකර්මජ බාහිර ආහාරජ උතුජ අසක්ක්‍යසත්ව කර්මජ ප්‍රවෘත්තිකර්මජ උපාදරුප යන ප්‍රත්‍යායෝත්පන්න ධර්මයෝ ලැබෙත්.

සහභාතප්‍රවිච්‍යන යන කරණ පාඨයෙන් සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙන සහභාත අක්ක්‍යමක්ක් නිස්සය අත්ථී අවිගත යන ප්‍රත්‍යාය ගක්ති පසෙන් සහභාත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහභාත මහා සතර, අක්ක්‍යමක්ක් යැයි මුළු ගණන පසකි.)

8. කුසලාබ්‍යාකතො අඛ්‍යාකතස්ස

කුසලාබ්‍යාකතො ධම්මො යන කර්තා පාඨයෙන් විත්තරුපයන්ට ප්‍රත්‍යාය වන්නා වූ පක්ෂව්‍යෙකාර හවයෙහි උපදනා අවස්ථාවේ දී කුසල සිත් එක්විස්ස ය වෙළතසික අවතිස ය යන අවයව වූ ද සමුහ වූ ද නාමස්කන්දයෝ ය;

2.2 ස්වරුපාර්ලි - සහජාත මහා-මධ්‍යම

අවයව වූ ද සම්හ වූ ද මහාභාතයේ යන ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙත්.

අධ්‍යාක්තිස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූද්‍ය පාඨයෙන් කුසල සිත් විසින් උපද්‍යන විත්තර රුප ප්‍රත්‍යයේත්පත්ත ධර්මයේ ලැබෙත්.

සහජාතප්‍රවිච්‍යන යන කරණ පාඨයෙන් එක්වර ලැබෙන සහජාත නිස්සය අත්‍යී අවිගත යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති සතර අතුරෙන් සහජාත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර)

9. අකුසලාඩ්‍යකතො අධ්‍යාක්තිස්ස

අකුසලාඩ්‍යකතො ධම්මො යන කරණ පාඨයෙන් විත්තරුපයන්ට ප්‍රත්‍යය වන පක්ෂවලෝකාර හවයෙහි උපද්‍යනා අවස්ථාවේ දී අකුසල සිත් දෙලොස ය වෙතසික සත්විස්ස ය යන අවයව වූ ද සම්හ වූ ද නාමස්කන්දයේ ය; අවයව වූ ද සම්හ වූ ද මහාභාතයේ යන ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙත්.

අධ්‍යාක්තිස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූද්‍ය පාඨයෙන් අකුසල සිත් විසින් උපද්‍යන විත්තර රුප ප්‍රත්‍යයේත්පත්ත ධර්මයේ ලැබෙත්.

සහජාතප්‍රවිච්‍යන යන කරණ පාඨයෙන් එක්වර ලැබෙන සහජාත නිස්සය අත්‍යී අවිගත යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති සතර අතුරෙන් සහජාත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර)

සහජාත මධ්‍යම ගණය

1. අක්ද්‍යක්දමක්ද්‍යක්ද

1.කුසලො කුසලස්ස 2. අකුසලො අකුසලස්ස යන සඩ්බ්‍යා දෙක සහජාත ප්‍රත්‍යය හා සම්ග සමාන ය.

3. අධ්‍යාක්තතො අධ්‍යාක්තිස්ස

ප්‍රව්‍යත්ති - අධ්‍යාක්තෙක ධම්මො යන කර්තා පායයෙන් මුළුනොවුන්ට ප්‍රත්‍යාය වන්නා වූ විපාක සිත් සතිස ය ක්‍රියා සිත් විස්ස ය වෙතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යාය ධම්මෝ ලැබෙත්.

අධ්‍යාක්තත්ස ධම්මස යන සම්පූද්‍යන පායයෙන් විපාක සිත් සතිස ය ක්‍රියා සිත් විස්ස ය වෙතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යායෝත්පන්න ධම්මෝ ලැබෙත්.

අන්දුක්දමක්දුක්දපවිච්‍යාපනයෙන යන කරණ පායයෙන් සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙන අන්දුක්දමක්දුක්ද සහජාත නිස්සය විපාක සම්පූද්‍යත්ත අත්ථී අවිගත ප්‍රත්‍යාය යන ගක්ති සත අතුරෙන් අන්දුක්දමක්දුක්ද සඩ්බ්ලාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, අන්දුක්දමක්දුක්ද, සම්පූද්‍යත්ත, විපාක යනුවෙන් මුළු ගණන සතකි.)

ප්‍රතිසන්ධි - අධ්‍යාක්තෙක ධම්මො යන කර්තා පායයෙන් නාමස්කන්ධයෙන්ට ද, හදය වස්තුවට ද ප්‍රත්‍යාය වන ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස ය වෙතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද, අවයව හා සමුහ වූ නාමස්කන්ධයෝ ද, හදය වස්තුව ද යන ප්‍රත්‍යායෝත්පන්න ධම්මෝ ලැබෙත්.

අධ්‍යාක්තත්ස ධම්මස යන සම්පූද්‍යන පායයෙන් ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස ය වෙතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද, අවයව හා සමුහ වූ නාමස්කන්ධයෝ ද, හදය වස්තුව ද යන ප්‍රත්‍යායෝත්පන්න ධම්මෝ ලැබෙත්.

අන්දුක්දමක්දුක්දපවිච්‍යාපනයෙන යන කරණ පායයෙන් සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙන අන්දුක්දමක්දුක්ද සහජාත නිස්සය විපාක සම්පූද්‍යත්ත විප්පයෝත්ත අත්ථී අවිගත යන ප්‍රත්‍යාය ගක්ති අට අතුරෙන් අන්දුක්දමක්දුක්ද සඩ්බ්ලාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, මධ්‍යම සතර යනුවෙන් මුළු ගණන අවකි.)

ගුද්ධරුප වාරයෙහි - අධ්‍යාක්තෙක ධම්මො යන කර්තා පායයෙන් මුළුනොවුන්ට ප්‍රත්‍යාය වන්නා වූ විත්තප ප්‍රතිසන්ධිකර්මණ බාහිර ආහාරණ උතුණ අසක්දුසන්චර්මණ

ප්‍රවාත්තිකර්මණ වශයෙන් සතර මහාභූත ප්‍රත්‍යාග්‍රහ ධර්මයේ ලැබෙත්.

අඩංගුකත්ස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූද්‍න පාඨයෙන් විත්තර ප්‍රතිසන්ධිකර්මණ බාහිර ආභාරණ උතුර අසක්කුදුහත්ව කර්මණ ප්‍රවාත්තිකර්මණ වශයෙන් සතර මහාභූත ප්‍රත්‍යාග්‍රහයේත්පත්න ධර්මයේ ලැබෙත්.

අසක්කුදුමසක්කුදුප්‍රවාත්තියෙන යන කරණ පාඨයෙන් එක්වර ලැබෙන අසක්කුදුමසක්කුදු සහජාත නිස්සය අත්තී අවිගත යන ප්‍රත්‍යාග්‍රහ ගක්ති පස අතුරෙන් අසක්කුදුමසක්කුදු සඩ්බ්‍රාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, අසක්කුදුමසක්කුදු යැයි මුළු ගණන පසකි.)

2. විපාක

අඩංගුකතො අඩංගුකත්ස්ස

ප්‍රවාත්ති - අඩංගුකතො ධම්මෝ යන කර්තා පාඨයෙන් ඔවුනොවුන්ට ද; ඔවුනොවුන්ට නාමස්කන්ධයන්ට ද විත්තර රුපයන්ට ද ප්‍රත්‍යාග වන විපාක සිත් සතිස ය වෙතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ධයේ ද විපාක සිත් විසින් උපද්‍වන විත්තර රුපයේ ද යන ප්‍රත්‍යාග්‍රහයේත්පත්න ධර්මයේ ලැබෙත්.

අඩංගුකත්ස්ස ධම්මෝ යන සම්පූද්‍න පාඨයෙන් විපාක සිත් සතිස ය වෙතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ධයේ ද විපාක සිත් විසින් උපද්‍වන විත්තර රුපයේ ද යන ප්‍රත්‍යාග්‍රහයේත්පත්න ධර්මයේ ලැබෙත්.

විපාකපවිච්‍යාතියෙන යන කරණ පාඨයෙන් සූදුසූ පරිදි එක්වර ලැබෙන විපාක සහජාත අසක්කුදුමසක්කුදු නිස්සය සම්පූද්‍නත් විප්පයුත්ත අත්තී අවිගත යන ප්‍රත්‍යාග ගක්ති අට අතුරෙන් විපාක සඩ්බ්‍රාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, මධ්‍යම සතර යනුවෙන් මුළු ගණන අවකි.)

ප්‍රතිසන්ධි - අඩංගුකතො ධම්මෝ යන කර්තා පාඨයෙන් ඔවුනොවුන්ට ද; ඔවුනොවුන් නාමස්කන්ධයන්ට ද, කර්මණ රුපයන්ට ද ප්‍රත්‍යාග වන ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස

ය වෙළතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද, අවයව හා සමුහ වූ ද නාමස්කන්දයේ යන ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙන්.

අඩංගාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදන පායියෙන් ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස ය වෙළතසික පන්තිස ය යන අවයව නාමස්කන්දයේ ද, කර්ම්‍ර රැජයේ ද යන ප්‍රත්‍ය ත්වත්ත්වන්න ධර්මයේ ලැබෙන්.

විපාකපවිච්‍යෙන යන කරණ පායියෙන් සුදුසු පරිදි එක්වර ලැබෙන විපාක සහජාත අක්ෂේක්මක්ෂේක් නිස්සය සම්පූර්ණ විප්පයුත්ත අත්ථී අවිගත යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති අට අතුරෙන් විපාක සඩ්බ්‍රාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, මධ්‍යම සතර යනුවෙන් මුළු ගණන අවකි.)

3. සම්පූර්ණත්ත

1. කුසලෝ කුසලස්ස 2. අකුසලෝ අකුසලස්ස යන සඩ්බ්‍රාත දෙක සහජාත ප්‍රත්‍යය හා සම්ග සමාන ය.

3. අඩංගාකතො අඩංගාකතස්ස

ප්‍රවෘත්ති - අඩංගාකතො ධම්මො යන කර්තා පායියෙන් මිවුනාවුන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නා වූ විපාක සිත් සතිස ය ක්‍රියා සිත් විස්ස ය වෙළතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙන්.

අඩංගාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදන පායියෙන් විපාක සිත් සතිස ය ක්‍රියා සිත් විස්ස ය වෙළතසික අවතිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යයේත්වන්න ධර්මයේ ලැබෙන්.

සම්පූර්ණත්තපවිච්‍යෙන යන කරණ පායියෙන් එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන සම්පූර්ණ සහජාත අක්ෂේක්මක්ෂේක් නිස්සය විපාක අත්ථී අවිගත යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති සත අතුරෙන් සම්පූර්ණ සඩ්බ්‍රාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, අක්ෂේක්මක්ෂේක්, සම්පූර්ණත්ත, විපාක යනුවෙන් මුළු ගණන සතකි.)

ප්‍රතිසන්ධි - අඛ්‍යාකතො ධම්මේ යන කර්තා පායයෙන් ඔවුනොවුන්ට ප්‍රත්‍යය වන්නා වූ ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස ය වෙතසික පන්තිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙන්.

අඛ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදන පායයෙන් ප්‍රතිසන්ධි සිත් එකුන් විස්ස ය වෙතසික පන්තිස ය යන අවයව නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍යයේන්පන්න ධර්මයේ ලැබෙන්.

සම්පූත්තප්‍රවීතයෙන යන කරණ පායයෙන් එක්වර ලැබෙන සම්පූත්ත සහජාත අක්කුමක්කු නිස්සය විපාක අත්ථී අවිගත යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති සතෙන් සම්පූත්ත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, අක්කුමක්කු, සම්පූත්ත, විපාක යනුවෙන් මුළු ගණන සතුයි.)

4. සහජාත විෂ්පූත්ත

1. කුසලා අඛ්‍යාකතස්ස 2. අකුසලා අඛ්‍යාකතස්ස යන සඩ්බ්‍යා දෙක සහජාත ප්‍රත්‍යය හා සමාන ය.

3. අඛ්‍යාකතො අඛ්‍යාකතස්ස

ප්‍රවත්ති - අඛ්‍යාකතො ධම්මේ යන කර්තා පායයෙන් විත්තජ රුපයන්ට ප්‍රත්‍යය වන පක්ෂවලවෝකාර භවයෙහි උපදානා අවස්ථාවේ දී අරුප විපාක සතර, ද්විපක්ෂව වික්කුණාන දසය, රහතන් වහන්සේගේ වුති සිත හැර විපාක සිත් දෙවිස්ස ය ක්‍රියා සිත් විස්ස ය වෙතසික අවතිස ය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කන්ද ප්‍රත්‍ය ධර්මයේ ලැබෙන්.

අඛ්‍යාකතස්ස ධම්මස්ස යන සම්ප්‍රදන පායයෙන් විපාක සහ ක්‍රියා සිත් විසින් උපදවන විත්තජ රුප යන ප්‍රත්‍යයේන්පන්න ධර්මයේ ලැබෙන්.

විෂ්පූත්තප්‍රවීතයෙන යන කරණ පායයෙන් එක්වර සුදුසු පරිදි ලැබෙන විෂ්පූත්ත සහජාත නිස්සය විපාක අත්ථී අවිගත යන ප්‍රත්‍ය ගක්ති සය අතුරෙන් විෂ්පූත්ත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, විපාක, විෂ්පූත්ත යනුවෙන් මුළු ගණන සයුයි.)

2.2 ස්වරුපාර්ලි - සහජාත මහා-මධ්‍යම

ප්‍රතිසන්ධි - අධ්‍යාක්තතා ධම්මො යන කර්තා පාඨයෙන් කර්මණ රුපයන්ට ප්‍රත්‍යාය වන පක්ෂවලට්කාර ප්‍රතිසන්ධි සිත් පසලාස ය වෙතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කන්දයේ ද; ඔවුනොවුන්ට ප්‍රත්‍යාය වන පක්ෂවලට්කාර ප්‍රතිසන්ධි පසලාස ය වෙතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කන්දයේ භා හදය වස්තුව යන ප්‍රත්‍යාය ධර්මයේ ලැබෙන්.

අධ්‍යාක්තස්ස ධම්මස්ස යන සම්පූද්‍ය පාඨයෙන් පක්ෂවලට්කාර ප්‍රතිසන්ධි සිත් පසලාස ය වෙතසික පන්තිස ය යන අවයව වූ ද සමූහ වූ ද නාමස්කන්ද භා කර්මණ රුප යන ප්‍රත්‍යායෝත්පන්න ධර්මයේ ලැබෙන්.

විජ්‍යාපුත්තපවිච්‍යාත යන කරණ පාඨයෙන් එක්වර ලැබෙන විජ්‍යාපුත්ත සහජාත අයුරුදුමයුරු නීස්සය විපාක අත්ථී අවශ්‍ය යන ප්‍රත්‍යාය ගක්ති සත අතුරෙන් විජ්‍යාපුත්ත සඩ්බ්‍යාත ගක්ති විශේෂය ලැබේ. (සහජාත මහා සතර, අයුරුදුමයුරු, විජ්‍යාපුත්ත, විපාක යනුවෙන් මුළු ගණන සත්‍යාත්මක.)